

Posel

Židovské obce v Teplicích

שליח

Ročník 17 | číslo 3
Elul 5783
Září 2023

2023

Judita Augustová členka RK FŽO ČR

Sloupek

Jedním z nejpozoruhodnějších rysů judaismu je důraz na lidskou zodpovědnost (v tom nemá judaismus mezi ostatními náboženstvími konkurenci). Bůh chce, abychom si své bitvy vybojovali sami. Tím nás neopouští. Ani to neznamená, Bůh chraň, že jsme na všechno sami. Bůh je s námi kdekoli a kdykoli, pokud my jsme s ním. „**I když půjdu roklí šeré smrti, nebudu se bát ničeho zlého, vždyť se mnou jsi ty.**“ (Žalm 23:4) Znamená to však, že nás Bůh povolává k tomu, abychom uplatňovali takové vlastnosti, jako je sebedůvěra, odvaha, schopnost se rozhodovat, předvídavost, odhodlání a vůle, jež nám umožňují dosáhnout naplno postavení bytostí, které jsou hodny být Božím obrazem.

Citace pochází z knihy: Týdenní čtení z Tóry – Kniha Exodus, od Jonathana Sackse, kterou vydalo nakladatelství P3K v Praze v roce 2020

Rád bych, abychom si v předvečer Nového židovského roku **Roš hašana 5784** každý z nás uvědomili, že pokud se budeme i nadále mísit s ostatními, rozplyneme se ve velkém nekonečném oceánu. B-h nás chtěl mít oddělené, jako zvláštní lid, který je podřízen přímo „svatému, budiž požehnán, Hospodinu“ a proto nám dal po vyvedení z Micrájim, z domu otroctví, Tóru s 613 micvot, tfila, tahorot ha-mišpacha a kašrut, abychom si uvědomili své postavení v rámci řádu světa a naplnili svůj židovský úděl se ctí a s hrdostí.

„Návrat k Bohu máme ve vlastních rukou. Má-li jít o návrat upřímný, nemůže vlastně záviset ani na nikom jiném, než na nás.“

„Šana tova umetuka, ve-gmar chatima tova všem přátelé.“

Pro čtvrtletník Posel připravil: duchovní ŽOT Tomáš Pulc

Party na Roš chodeš tamuz

„...hned na úvod velká otázka dnešní doby“

V pondělí 19. června 2023 se v odpoledních hodinách konala na Židovské obci v Lipové ulici tradiční Roš chodešová party. Jak už je naším dobrým zvykem začínáme každé setkání bohoslužbou, v tomto případě bohoslužbou Mincha. Na určený čas se členové obce sešli k uctění nového měsíce v modlitebně, až doposavad nic neobvyklého, při letmém zjištění bylo zjištěno, že do povinných deseti halachických mužů nám jeden schází, a zde je otázka: do kdy je třeba vyčkat na posledního „opozdilce“, aby ostatní netrpěli nedochvilností posledního, není rozumnější pomodlit se bez minjanu, nebo je lepší vyčkat příchodu posledního? Toť velká otázka dnešní doby, která nezaměstnává nejen naši komunitu, ale všechny komunity v ČR. Popravdě se na ní hledá odpověď velmi těžko. Neboť pro organizátora je to zklamáním, pro ty, co přišli kvůli společensko-kulturnímu setkání, je to nemilé čekání. Nakonec si budeme muset na tuto otázku odpovědět každý sám, podle svého nejlepšího přesvědčení.

Odpolední bohoslužbu Mincha vedl tradičně chazan FŽO Danny Vaněk, po úvodním žalmu Ašrej, vyjmul reb Chaim pergamenový svitek Tóry ze svatostánku Aron ha-kodeš a předal ho do rukou chazana FŽO, který donesl svitek na bimu, kde byl připraven k čtení z oddílu pro roš chodeš, která se čte z paraši Pinchas. První aliji obdržel reb Saul ben Jindřich Waldes, Morrejnu ha-rav K. E. Sidon se ujal čtení příslušné pasáže, poté obdržel reb Saul svůj mišeberach od chazana Danny Vaňka, mezi tím gabaj synagogy vyvolal Roš kehila Zeliga ben Benjamína Zeeva k druhé aliji, i jemu Morejnu ha-rav K. E.

Sidon přečetl odstavec z paraši Pinchas, načež obdržel svůj mišeberach i Roš kehila, třetí aliji byl poctěn Uri ben Daniel, čtvrtou aliji získal Duvid ben Lejzer, oba poctění získali též svůj mišeberach z úst chazana FŽO Danny Vaňka.

Poté byl povolán reb Chaim ben Hiršl Efraim k pozdvihnutí pergamenového svitku a reb Vadim ben Alexander pergamenový svitek Tóry oděl do jeho šatů a ozdob, tak jak je naším zvykem mezi aškenázskými Židy. Všem, kteří byli dnes poctěni službou Hospodinovou, nechť je na svém místě vyvýšen, ještě jednou gratulujeme.

Po uložení pergamenového svitku Tóry do svatostánku Aron ha-kodeš se pokračovalo v tiché amidě, poté co se poslední z minjanu pomodlil, chazan zopakoval nahlas celou amidu, aby i ti, co nedovedou ještě číst ve svatém jazyce, mohli odpovědět, na požehnání pronesené baal tfile „amen“. Závěrečný kadiš po „Alejnu le-šabeach“ – „nám přísluší chválit“, řekl Morejnu ha-rav K. E. Sidon. Na samém konci vyzval duchovní ŽOT Tomáš Pulc, aby se všichni přesunuli na zahradu za židovskou obcí, kde pro všechny bude přichystané malé občerstvení.

Tentokrát pod dozorem mašgiacha byly připraveny kuřecí a lososové špízy. Rabi Sidon věnoval na kiduš lahev whisky Tullamore dew a duchovní ŽOT přinesl lahev vodky Roberto Cavalli. K poslechu a k tanci zahrál líder pražské kapely Schodiště PhDr. Martin Krajíček svůj tradiční a osvědčený repertoár jidiš a hebrejských písniček.

Rabi K. E. Sidon měl v průběhu blížícího večera drašu, krátkou úvahu k nastávající paraše kterou budeme číst o šabat. Paraša Korach pojednává o vzpouře Koracha a jeho družiny proti Mošemu.

Moudří v Pirkej avot k tomu uvádějí: Spor, který je kvůli B-hu, vede ke konstruktivnímu výsledku, spor, který není kvůli B-hu, nemá konstruktivní výsledek. Příkladem konstruktivního sporu je pře Hilela se Šmajem. Příkladem nekonstruktivního sporu je právě vzpoura Koracha a jeho družiny.

Na této rabínské formulaci je zajímavé, že u příkladu konstruktivního sporu se uvádí obě strany sporu, kdežto u Korachova případu druhou stranu nejmenujeme. Důvod tohoto vynechání naznačuje úvodní verš paraši: „A Korach, syn Jizhara, syna Kehata ben Levi vzal...“. Co vzal Korach? Targum Onkelos vykládá „vzal = vzal sebe“, tj. byl skálopevně přesvědčen, že má důvod ke sporu s Mošem a že je opravdu bojovníkem za celý zbytek národa, když všichni jsou svatí, tak proč ty, Moše, vládneš nám ostatním!? Tóra nám říká, že byl natolik v zajetí svého přesvědčení o svém „poslání“, že nehleděl na to, proti komu se staví, vlastní pokrytectví jej přesvědčilo, že je v právu. To je i důvod, proč se v citovaném rabínském výroku vynechává Mošeho jméno.

Učíme z toho, jak poznáme, že spor není veden z dobrých pohnutek: když chybí úcta k druhé straně. V podstatě se Korach nestavěl proti Mošemu, ale proti B-hu: vychází-li z falešných předpokladů, a pokryteckých pohnutek, je v rozporu s pravdou, a to znamená, že míří proti B-hu.

Čím Korach podložil svůj nárok? Raši cituje midraš, který uvádí, že Mošeho děd Kehat měl syny: nejstarší byl Amram (otec Mošeho, Aharona a Miriam), za nímž podle věku byl Jizchar (otec Koracha) a nejmladší byl Uziel (otec Elicafana). Podle zákona Tóry o dědictví měl dostat nejstarší prvorozený syn dvojnásobný podíl; Korach tedy chápal, že Moše a Aharon (synové prvorozeného Amrama) po právu získali postavení vůdce a kohena gadol, ale v dalším sledu měl být on – Korach syn Jizchara, a přesto se stal vůdcem Kehatovců Elicafan, syn Uziela, nejmladšího z bratří. Korach se tedy domníval, že podle práva měl tento úřad připadnout jemu a jeho potomkům, proto napadl Mošeho řka: „že kdyby se úřady přidělovaly podle osobních kvalit člověka, měl by být Korach kohenem gadol, a ne Aharon“.

Podle Rašiho výraz „vajikach Korach tj. vzal Korach“ znamená, že se Korach vydělil ze společenství Izraelitů. Teprve pak mohl napadnout Moše rabejnu. Jak to? Vždyť pokud byl přesvědčen o legálnosti svého nároku, mohl prostě za Mošem přijít a říci „nesouhlasím“. Ale jestliže se člověk identifikuje s nějakou komunitou a přitom se chová odlišně, může svou odlišnost nepříjemně pociťovat a cítit se kvůli tomu „méněcenný“. Vydělit se z dané komunity je pro něj způsob, jak si uchovat tvář sám před sebou. Moše rabejnu byl vůdcem celého národa a naším učitelem, všichni, i Korach byli na Sinaji a byli svědky toho, jak B-h mluví s Mošem. Korach byl součástí tohoto společenství a jako takový nemohl vystoupit proti němu. Vydělil se tedy, shromáždil vlastní komunitu s vlastním hodnotovým systémem, a potom nebylo už pro něj těžké napadnout Mošeho. Což se děje i dnes. Učíme se z toho, že je nezbytné, aby jednotlivec byl stále spojen se společenstvím, které má správný hodnotový systém hodnot a řídí se Tórou.

Korach obvinil Mošeho, že rozdává úřady svému bratru. Po rozdělení Rákosového moře Židé „uvěřili Hospodinu i Jeho služebníku Mošemu“ a nejvyššího stupně víry dosáhli u hory Sinaj, kde byli svědky jak B-h mluví s Mošem. Korach a jeho 250 přívrženců, kteří patřili mezi nejučenější muže společenství, způsobily být členy sanhedrinu, ti také byli při tom. Jak tedy mohli zpochybnit věrohodnost Mošeho? Moše měl zcela výjimečný vztah s B-hem. Jeho modlitby a prosby za národ byly vždy účinné, Moše zachránil izraelity před zničením po události se zlatým teletem i po hříchu zvěďů, kteří pomluvili zemi, do které měli dědičně vstoupit.

Korach a jeho stoupenci uznávali, že takový vztah existuje, ale byli přesvědčeni, že B-h víceméně jen plní přání, vyslovená Mošem. Tam právě viděl Korach podstatu: zvolil B-h Aharona za kohena gadol, anebo ho vybral Moše a B-h ho potvrdil? A platí-li to druhé, proč Moše vybral svého bratra? Korach se domníval, že ve sporu zvítězí. Raši cituje, v toto případě chazal, že „Koracha ošálil zrak“. Korach totiž svým prorockým zrakem viděl, že z jeho potomstva v budoucnu vzejde velký prorok Samuel a 24 levitů, kteří budou sloužit v Chrámu a budou mít rovněž prorocká vidění. Domníval se tedy Korach, že pro tyto zásluhy se mu nemůže nic stát.

Jak se o tom mohl domnívat? Midraš říká, že Avraham se odmítl klanět modle a byl v Ur Kasdim hosen do rozpálené pece, avšak vyvázl bez úhony. Logicky by se dalo očekávat, že byl zachráněn pro svou ochotu položit vlastní život za posvěcení B-žího jména, ale chazal uvádějí, že důvodem záchrany bylo to, že z Avrahamova potomstva vzejde Ja'akov, praotec židovského národa. Svým (nedostatečným) prorockým zrakem však již neviděl, že jeho synové se budou kát, proto přežijí, a on zahyne.

Když totiž podle midraše Moše vstoupil do Korachova stanu, synové se svým otcem zůstali sedět. Octli se před dilematem: mají-li povstat v přítomnosti Mošeho, který je B-hem určeným vůdcem a učitelem celého izraelského národa, nebo mají zůstat sedět, aby si nepohněvali svého otce? Nakonec pocítili stud a rozhodli se povstat. Jejich stud jim pomohl překonat překážku k tšuvě. Má-li člověk stud, dokáže si přiznat, co špatného je v jeho chování a jednání, a to je cesta k nápravě. Chybí-li mu stud, omlouvá si i sebevíc bezohledné a nesvědomitě činy.

Rambam říká v Hilchot tšuva, že když se člověk svou svobodnou vůlí rozhodne k dobrému činu, zaslouží si za tento čin odměnu, ale když neměl možnost volby a vykonal dobro samozřejmě, neměl by za svůj čin být odměněn. Otázka zní, zda zaslouží člověk odměnu za skutek, který vykoná, jsa do jisté míry pozitivně ovlivněn a naopak, zda má být potrestán, je-li natolik pod negativním vlivem, že jeho schopnost svobodné volby je tím snížena, tak jako v našem případě těch 250 Korachových stoupenců.

Výrokem z Pirkej avot jsme začali a také jím skočíme: „jedna micva vede k další micvě a jeden prohřešek k dalšímu prohřešku“. B-h dá člověku příležitost k vykonání dobra, jestliže si to člověk zaslouží kvůli svým dřívějším skutkům. Naopak jestli člověk hřešil, B-h ho uvede do situace, kdy může opět zhřešit a tím mu dává šanci zachovat se jinak.

.....a tímto bych naší krátkou úvahu k týdenní paraše Korach ukončil.

Výklad k týdenní paraše Korach byl publikován na stránkách Šavua tov, číslo 86/5768, které vydával na svých webových stránkách: Olam – Společnost Judaica Holešov

Rád bych poděkoval na závěr všem, kteří se na náročné přípravě Roš chodešové party jakkoliv podíleli, rád bych též poděkoval našim sponzorům a všem co přispěli i málem. „Toda rabba všem!“

Pro čtvrtletník Posel připravil: duchovní ŽOT

Šachrit ve Staronové synagoze o 9. avu

„...den velkého půstu a den velkého nářku“

9. av neboli též tiša beAv je jeden z nejsmutnějších dní v rámci židovského liturgického kalendáře, co všechno nás postihlo v tento den, zboření Prvního jeruzalémského chrámu, právě toho, který nechal vystavět král Šalamoun a který rozhroutil v roce 586 před občanským letopočtem a rozvalila babylonská vojska Nebukednasara, zničení Druhého jeruzalémského chrámu Římany roku 70 dle občanského letopočtu. Ve středověku to bylo např. vypovězení Židů roku 1290 z Anglie na věčné časy a o dvě stě let později vypovězení Židů ze Španělska, taktéž na věčné časy, a v novodobých dějinách vyhlášení první světové války, které Německé císařství vyhlásilo carskému Rusku v roce 1914.

Letos 9. av připadl na čtvrtek na 27. července 2023, a jednou z mála možností, kde se pomodlit s minjanem v tento den, je zajet do Prahy, a navštívit jednu z nejstarších funkčních synagog v Evropě, Staronovou synagogu. Atmosféra je to neopakovatelná, skromně osvětlená synagoga, bez ozdob, nádherně vyšívaný parochet, který obvykle visí před Svatostánkem, i ten je sundán, již v předvečer smutečního dne 9. avu. Lidé se nehalí do svých modlitebních šálů „talisů“ a ani si nenasazují tfilin, na důkaz smutku. Bohoslužba je ponurá, ale důstojná, i když sedíme na zemi a z hloubi duše voláme k tobě, Hospodine, B-že našich otců. Sešli spásu. Smiluj se nad námi, smiluj se nad Jeruzalémem, svým městem. V rámci čtení z Tóry se čte z 5M 4,25 – 40, a třetí vyvolaný je maftir, který čte haftaru z proroka Jeremijáha 8,13 – 9,23.

Letos jsem měl tu čest být vyvolán k čtení z Tóry jako první, reb Chaim ben Hiršl Efraim, vážený člen představenstva ŽOT, získal kovéd hagbe – pozdvíhnutí pergamenového svitku Tóry, který držel po celou dobu čtení haftary ve své náruči. Není větší cti než být poctěn službou Ha-Šém, našemu B-hu, jenž je na nebesích.

Na závěr se četli kinot, což by se dalo přeložit jako specifická liturgická poezie, vztahující se k tragickým událostem, kterými židovský národ musel v minulosti projít.

Poté se bohoslužba pomalu nachýlila ke konci a po Alejnu le-šabeach, se synagoga vyklidila do posledního místa a pro nás nastal čas k návratu do Teplic. Zbývalo už jen se rozloučit s Prahou a Staronovou synagogou a popřát si lehký půst.

Biblická tradice zaznamenává tradici pláče (Eicha – Pláč Jeremijášův) a půstu na 9. Av coby již zažitou, zároveň ústy proroka Zachariáše varuje, aby se nestala samoučelnou.

„Zeptali se kněží v chrámě Hospodina zástupů a rovněž proroků: Máme v pátém měsíci truchlit a postit se, jak to děláme už tolik let?

Tehdy jsem dostal slovo Hospodina zástupů: Řekni všemu lidu této země i kněžím: Už sedmdesát let se vždy v pátém a sedmém měsíci postíte a naříkáte – ale copak to děláte pro mě? A když jíte a pijete, copak to neděláte sami pro sebe? Nevolal snad Hospodin právě takovými slovy skrze dávné proroky, když se v Jeruzalémě žilo v klidu a pokoji a stejně tak ve městech v jeho okolí, v Negevu a v podhůří?

Zachariáš dostal slovo Hospodinovo: Takto promlouval Hospodin zástupů: Prosazujte opravdové právo a jedni druhým projevujte soucit a laskavost. Neutlačujte vdovy a sirotky, přistěhovalce ani chudáky a nevymýšlejte, jak jedni druhým ublížit.“ (Zachariáš 7,3 – 10)

Citace použita z knihy: Modlitby česko-židovské, které vydalo nakladatelství BIBLION v roce 2022

Pro čtvrtletník Posel připravil: duchovní ŽOT Tomáš Pulc

Novinář Leo Herzberg-Fränkell (19.09.1827 Brody – 05.06.1915 Teplitz-Schönaul)

Jako člověk věřící v Boha a v Prozřetelnost jsem si jist, že kdesi existuje úplný a vyčerpávající záznam o životě každého člověka, o jeho dobrých i špatných skutcích, jeho chybách a bláznovství. V Božím archivu, v Božské paměti se nic neztratí.
I.B.S.

Pokud byste hledali ve slovníku odkaz na jméno Herzberg-Fränkell Leo, najdete ho vždy před Herzl Theodor. A pokud byste ho tam nenašli, věřte, že ten slovník za nic nestojí, ale teď vážně.

Leo Herzberg-Fränkell se narodil ve východní Haliči v městě Brody, kde působil na židovské obci v Brodech, kde šířil revoluční myšlenky převážně mezi dospívající mládeží. V sedmnácti letech odešel na rok do Besarabie a po svém návratu publikoval „Bilder aus Russland und Bessarabien“ a přispěl k Wertheimerovu „Jahrbuch für Israeliten“.

V důsledku svých politických aktivit během revoluce v roce 1848 byl nucen opustit rodné město Brody. Od roku 1850 do roku 1852 působil jako novinář „Nového svobodného tisku“ ve Vídni, se kterým udržoval korespondenční kontakt i poté co odešel z Vídně. Z Vídně se vrátil do rodného města Brody, kde byl příštích 40 let tajemníkem obchodní komory. Leo Herzberg-Fränkell byl velmi činný v židovském životě města, kde v jeho době žila necelá polovina židovských obyvatel města. Přitom stále přispíval do novin a začal psát knihy o bídě východoevropských Židů.

Jak už bylo zmíněno Leo Herzberg-Fränkell psal a vydával romány zabývající se východoevropským židovským životem, (které byly přeloženy do několika jazyků), včetně Ghettoesgeschichten (1885), povídek z ghettá; Geheime Wege (1897), o utajovaných aktivitách židovské mládeže v Rusku; a několik románů s nežidovskými tématy. Jeho esej o polském židovství se objevila v Österreich-Ungarn ve Wort und Bild. Ačkoli uvítal myšlenku Herzlova „Judenstaat“ (Židovský stát), nevěřil, že by sionistický ideál mohl být realizován. Zdůraznil však potřebu rychlého odchodu Židů z východní Evropy bez ohledu na to, kde a bez politického cíle. Byl jedním z příznivců plánů usadit Židy v Haliči na zemi ve snaze zajistit jejich ekonomickou produktivitu. Mimo dosah carského Ruska.

Jeho syn Sigmund Herzberg-Fränkell (1857–1913) učil německé a rakouské dějiny, jako řádný profesor na univerzitách ve Vídni a na Universitě Franze Josefa v Czernowitzu na Bukovině, která byla nedílnou součástí Rakousko-Uherské monarchie.

Kdy se rozhodl Leo Herzberg-Fränkell se svojí chotí Theresou odejít do Teplic a usadit se zde, nevíme. Nevíme ani důvody, které je sem vedly, jen se domníváme, že Židé z Brodů rádi jezdili právě do Teplic na letní lázeňské pobyty, a zimu trávili např. v tyrolském Meranu.

Podle náhrobního kamene č. 1081 a 1091 na Novém židovském hřbitově v Teplicích, a podle záznamů v pohřebních knihách Chevra Kadiša víme, že Therese Herzberg-Fränkell, choť Leo Herzberg-Fränkella zemřela 12. listopadu 1901 a o dva dny později byla uložena k věčnému spánku. V té době rodina bydlela na adrese: Turn/Trnovany č. p. 475. Po smrti své manželky se Leo Herzberg-Fränkell přestěhoval do nájemního rohového domu č. p. 682/2 zvaného Císařský hrad (Kaiserburg), na rohu ulic U Červeného kostela x Masarykova ulice, v samém centru Trnovan. Leo Herzberg-Fränkell, vedle své milované choti ulehl o čtrnáct let později 5. června 1915 tj. 23. sivanu 5675, ve věku 87 let.

„Kéž jsou jejich duše s láskou svázány k věčnému životu.“

Náhrobní macevu Leo Herzberg-Fränkella a jeho milované choti Theresie se podařilo v letošním roce zachránit díky finančnímu příspěvku NFOH na opravu povalených náhrobních kamenů na Novém židovském hřbitově v Teplicích. Ještě jednou děkujeme všem, kteří se na obnově nemovité kulturní památky ve Hřbitovní ul. č. p. 647 podíleli.

Pro čtvrtletník Posel připravil: člen představenstva Chevra kadiša Praha ČR. Tomáš Pulc

Zapomenutý rodák z Eichwaldu

aneb dechberoucí příběh úspěšného dirigenta a skladatele

Gustav Brecher se narodil 5. února 1879 v Eichwaldu, dnes Dubí, Dr. Aloisi Eleazarovi Brecherovi z Prostějova a jeho choti Johannny roz. Bernays, která byla dcerou rabbi Isaaka Chachama Bernayse z Hamburku. Možná by bylo na tomto místě udělat malou odbočku a zmínit, že Gustavův otec Dr. Alois Eleazar Brecher stál u zrodu vodoléčebného ústavu v Dubí a působil též jako lázeňský lékař v Dianiných lázních, které byly předchůdkyní pozdějších Terziiných lázní v Dubí v roce 1870.

Rodina na úpatí Krušných hor žila cca dvacet let a v roce 1889 se přestěhovala z Dubí u Teplic do saské metropole Lipska. Neboť u mladého Gustava Brechera se projevil v jeho mladých letech velký hudební talent, a rodina se ho snažila láskyplně podporovat. V Lipsku se začal učit hudební teorii u proslulého Salomona Jadassohna. Po provedení jedné z tónových básní Richarda Strausse v roce 1896, debutoval v lipské opeře v roce 1897 a dirigoval v roce 1901 ve vídeňské Dvorní opeře „vedle“ Gustava Mahlera. V letech 1903 až 1911 byl kapelníkem Městského divadla v Hamburku, kde dirigoval premiéru Busoniho Brautwahl. Po dalším dirigování v Kolíně nad Rýnem a ve Frankfurtu se Gustav Brecher stal od roku 1914 generálním hudebním ředitelem opery v Lipsku. V Lipsku se stal zvláště kontroverzní kvůli svým premiérám Jonnyho oper v Life of Orestes, nebo Rise and Fall of the City of Mahagonny.

„Dům zuřil tak, že po celý konec skladby na jevišti nebylo doslova nic slyšet od orchestru – měl jsem tam službu. Brecher dirigoval operu skvěle až do konce.“

– ZPRÁVA KOREPETICE: O premiéře v Lipsku Brecht/Weillův „Vzestup a pád města Mahagonny“ Ačkoli Jonnyho opera od Ernsta Křenka byla úspěšná, Gustav Brecher byl propuštěn hned po nacistickém „uchopení moci“ na jaře 1933, na základě zákona o obnovení profesionální státní služby. Muzikolog, Alfred Heuss napsal zlo-
myslný komentář do „Zeitschrift für Musik“ u příležitosti představení Rienzi v rámci Týdne festivalu Richarda Wagnera 12. února 1933:

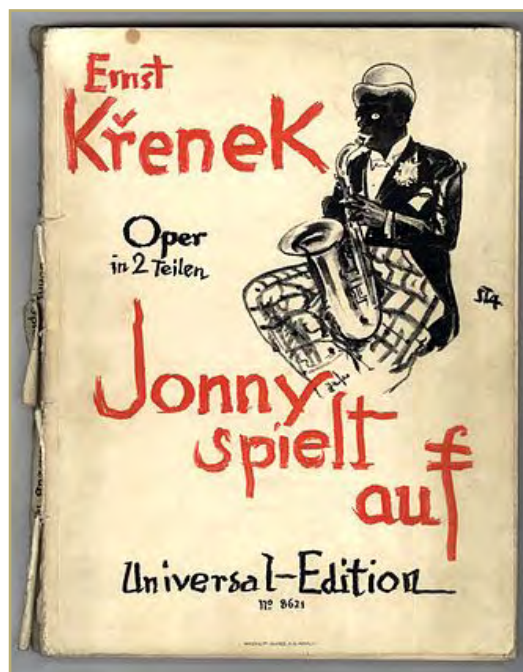
„Brecher nic netušíc zde naposledy ukázal své dirigentské umění ve Wagnerově představení.“

Pravděpodobně posledním představením pod jeho vedením v Lipsku bylo Der Silbersee - Ein Wintermärchen od Kurta Weilla 4. března 1933. Během této akce opustil dirigentské pódium, protože přítomní SA neustále bouřili kvůli jeho židovskému původu a dalším zvláštnostem. Silbersee byly vnímány jako provokativní a znepokojivé. Primátor Lipska Carl Friedrich Goerdeler mu dal 11. března 1933 volno.

Jeho cestu do exilu už nelze podrobně vysledovat. Dirigoval rozhlasový orchestr v Leningradu a žil v Berlíně a Praze, odkud musel v roce 1938 znovu uprchnout. V květnu 1940 si vzal život spolu se svou ženou Gertrud roz. Deutsch (dcerou Felixe Deutsche a Elisabeth „Lili“ roz. Kahn), ze strachu, aby nepadl v Belgii do rukou německých okupantů.

Georges Sebastian píše v Leningradu v roce 1934:

„Hrozná roky v Německu pro něj byly morálním ponížením. Brecher přijel do Leningradu v depresi. Všechno, co se mohlo stát, se stalo, ale vnější úspěch se nedostavil. Po jeho druhém koncertě jsme spolu seděli. Podařilo se mi z něj udělat nominálního vůdce Leningradského orchestru. Brecher řekl: „Drahý příteli, už se nedá nic dělat – je konec – v mém věku. Musíte umět mluvit.“ Navzdory svému talentu na jazyky neuměl ani slovo. Uvnitř bylo něco, co nedokázal zvládnout. Cítil se neustále pronásledován – měl utkvělou představu, že ho nacisté přece jen nakonec dostanou.“

Erich Ebermayer napsal ve svém deníku v Berlíně 13. října 1935:

„Dnes jsem měl v Grünewaldu u Berlína šokující setkání. Na úzkých, osamělých stezkách, které vedou k sv. Havlu, ráno nikdy nikoho nepotkám. Moje stopy přechází jen pár jelenů nebo já jejich. Ale dnes jsem narazil na dva lidi: bývalého generálního hudebního ředitele Lipska Gustava Brechera a jeho manželku, dceru tajného rady Felixe Deutsche, tvůrce a spoluzakladatele koncernu AEG a přítele Waltera Rathenause. Musel jsem si přiznat, jak moc se tito dva lidé změnili od doby, kdy jsem byl naposledy v Lipsku v jejich pohostinném domě! Především se zdá, že sám Brecher zákazem hluboce trpí a byl zasažen až do morku kostí; skutečný hudebník, že nemůže žít bez hudby. Paní Brecherová je vitálnější a viditelně ochotná přežít nacisty. Oba stále mají své jmění, žijí ve svém krásném domě v Dahlu a jsou, alespoň materiálně, nezávislí. Ale jak dlouho? Vedeme dlouhý politický rozhovor, během kterého paní Brecherová křičí, že to bude životu nebezpečné. Naštěstí nás poslouchají jen veverky. Nakonec se Brecherovi stydlivě a v rozpacích ptají, zda mám nějaké skrupule ohledně toho, abych k nim jednou přišel na čaj. Řekl jsem, že „s radostí přijímám“. Jak se časy mění! Jaká to byla čest být pozván od „generála z Lipska“!

Jeho osud tragický osud připomíná položený Stolperstein před hamburskou Státní operou. „Čest jeho památce.“

Pro čtvrtletník Posel připravil: tp – dle dostupných materiálů na internetovém vyhledávači Wikipedie

Zprávy sociální pracovnice

Židovská obec Teplice zajišťuje odborné sociální poradenství dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Toto odborné sociální poradenství je určeno pro seniory tj. osoby nad 65 let věku. Poradenství poskytujeme převážně pro osoby, které přežili hrůzy holocaustu, ale též pro tzv. "druhou generaci" a též pro seniory mimo Židovskou obec Teplice.

Žádáme všechny osoby, které mají potřebu využívat naše služby, aby kontaktovaly sociální pracovnici. Po dohodě s Vámi budeme řešit Vaše potřeby a zajistíme potřebné.

V současné době provádíme kontrolu diagnostického score u osob, které využívají domácí péči hrazenou Claim Conference a zajišťujeme dokumenty, které se těchto služeb týkají. V případě, že potřebujete jakékoliv potvrzení, prosím kontaktujte vedení ŽO Teplice.

Bc. Markéta Lichtensteinová DiS - soc. pracovnice ŽO Teplice

Vážení souvěrci,
organizace Toldot Czechoslovakia si vás dovoluje informovat o nových programech, které připravuje.

Kašrut HaBajit
Praktické halachot, zvyky a rady. Maso a mléko. Ponořování nádobí. Jak si napláňovat kuchyň i jak dodržovat kašrut mimo domov.
Přednášející: Rav Reuven Grosz, vždy v lichou středu, 19:00 hod.

Přednášející:
Rav Reuven Grosz, vždy v lichou středu, 19:00 hod.

Taharat HaBajit
Praktický průvodce po všem, co potřebujete vědět o rodné čistotě, návštěvě mikve a přípravách k ponoření.

Přednášející:
Rav Reuven Grosz, vždy v sudou středu, 19:00 hod.

Programy jsou určeny pro halachické Židy, kteří chtějí prohlubovat své znalosti judaismu.

Shiury budou on-line na zoom toldot Czechoslovakia
<https://us06web.zoom.us/j/2510281978?pwd=V3FueWwvQnV6L25lQmthMmZLOHdGdz09>
Prosím zájemce, aby se registrovali mailem na paveldeut@yahoo.com

Toldot
Czechoslovakia

Chanukov benefiční ples
Federace židovských obcí
v České republice
Praha 9/12/2023
Petra Erneyi a Eliáš Gaydecka
Big'O'Band/David Koller/DJ Barbara

CHANUKA
PLES

Zprávy z obce o stavu našich hřbitovů

Při poslední návštěvě Sobědruhu jsem zjistil, že poslední místní hospoda U slunce je zavřená. Je to škoda, neboť si zde návštěvník mohl půjčit klíče od sobědružského židovského hřbitova, který je zapsán na seznamu kulturních památek ČR, odpočinout si a dát si třeba jedno nebo dvě točená piva od cesty. Samotná budova je také zajímavá, neboť na stavbu restaurace s tanečním sálem velkým dílem přispěla na konci devatenáctého století místní židovská komunita společně s židovskými živnostníky a majiteli několika místních prosperujících továren. Sobědružská židovská náboženská obec zde každoročně pořádala velkolepé Purimové maskární bály s bohatou tombolou, či oslavy svátku světel Chanuky.

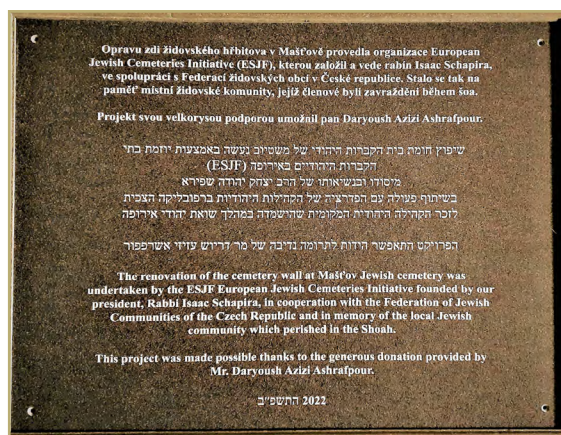
Na fotografii to jsou ty čtyři okna vpravo nad zámečnictvím, dole byl taneční sál a nahoře balkóny, ze kterých byl skvělý výhled na parket a podium. Mnozí naši členové navštívili lokál s výcepem, kam prostě přišli v týdnu posedět si u karet, zahrát si kulečnicku nebo jen tak po sousedsku poklábat, co je nového a zabafat z dýmky.

Tak jsem vám vlastně chtěl říct, že to nové tisíciletí, které začalo před více jak dvaceti lety, přineslo pěkný prd. Můžete se mnou souhlasit či nesouhlasit, ale je to tak.

V úterý 11. července 2023 byla připevněna na vstupní bránu židovského hřbitova v Mašřově, pod dozorem duchovního ŽOT Tomáše Pulce, pamětní deska upomínající na opravu obvodového zdiva, kterou financovala Evropská společnost na opravu židovských hřbitovů ESJF, a o kterém jsme vás informovali v předcházejícím čísle čtvrtletníku Posel na str. 7. Celá plocha rozlehlého hřbitovního areálu v tu dobu byla čerstvě posekaná. Kontrolní den byl proveden též na bílinském židovském hřbitově, kde jsou připraveny vybetonované základy na vztýčení deseti povalených náhrobních kamenů, v loňském roce se podařilo též postavit stejný počet náhrobních stél, které dlouhá léta byly nedůstojně povaleny na zemi, samotný hřbitov jeví známky zchátralosti a židovská obec v Teplicích marně v minulých letech sháněla finance na opravu obvodové zdi a na obnovu poničených hrobů. Finance nakonec získala z Nadačního fondu NFOH.

Rád bych zde vyzdvihl jeden z nově postavených náhrobních kamenů, který patří synagogálnímu sluhovi izraelské náboženské obce v Bílině „tzv. po našem šámesu“, Sigmundu (hebr. jménem Šamuel) Weberovi, který zemřel 11. 1. 1927 ve věku 86 let, a jeho milované choti Bertě Weber roz. Löbl, která zemřela o rok později ve věku 74 let.

Pro čtvrtletník Posel připravil: tp

S hlubokým zármutkem oznamujeme,
že v úterý 27. 06. 2023 po dlouhém boji, zemřela ve věku 44 let naše členka ŽOT
Renata Becková z Žatce

„Nechť je její duše pojata do svazku věčného života.“

Pohřeb Šeindl Faermann

Zesnulá Šeindl Faermannová pocházela z rodiny talmudických učenců, každoročně nechávala za své příbuzné zapalovat na jizkor o dnu smíření jizkor lampičku. Jediný syn ji zemřel před lety a byl též, jako dnes ona, pohřben na Novém židovském hřbitově v Teplicích.

Pohřeb zesnulé Šeindl Faermann se konal v pátek v dopoledních hodinách 18. srpna 2023 na druhý den Roš chodeš elul. Taharu provedly tři vážené členky Chevra kadiša Praha ČR., které k tomuto úkolu přijely až z Prahy, a i ony se zúčastnily pohřbu, aby splnily velkou micvu a doprovodily zesnulou k branám, odkud už není návratu.

Pohřebního průvodu se zúčastnili členové Židovské obce v Teplicích v čele s předsedou ŽOT Michaellem Lichtensteinem a pár přátel z řad ošetřovatelů a ošetřovatelek, kteří se zde v Teplicích o Šeindl v posledních letech života starali. Smuteční obřad provedl člen představenstva Chevra kadiša a duchovní ŽOT Tomáš Pulc.

Na úvod zazněl několikrát žalm 91 „Jošev be-sejter“, nežli se, celý smuteční průvod dostal až k hrobovému místu. Po spuštění rakve do vykopaného hrobu, zazněla modlitba „Menucha necho-na“ a žalm 16 „Michtam le-David“, po těchto slovech bylo tělo zesnulé zahrnuto hlínou a duchovní ŽOT přečetl závěrečnou modlitbu „El male rachamim“.

Při nejbližší příležitosti teplická obec vzpomene duše zemřelé Šeindl, která se oddělila od těla, a vznesla se k nebeské bráně, aby vstoupila do svazku věčného života se všemi svými zásluhami, které zde vykonala, a duchovní ŽOT při této příležitosti přečte v přítomnosti deseti dospělých mužů - kadiš jatom, čili kadiš sirotků.

Na závěr bych rád všem poděkoval za jejich účast na smutečním obřadu a též bych rád poděkoval všem, kteří se na důstojném pohřbu paní Šeindl Faermannové podíleli. „Toda rabba všem!“

Pro čtvrtletník Posel připravil: Tovje

Je naší smutnou povinností oznámit, že
v dopoledních hodinách 28 avu 5783 tj. 15. srpna 2023 zemřela
naše nejstarší členka **Šeindl bat Rebecca Faermann roz. Kleinerová**
v požehnaném věku 91 let
„Nechť je její duše přijata do svazku věčného života.“

Novoroční projev rabína K. E. Sidona

Vážení přátelé, máme před sebou nový rok, začínající deseti dny návratu k Bohu.

Začínající svátkem Roš hašana, hlavou roku, jenž je Dnem soudu. Bůh soudí naše skutky roku, který právě minul. Převažují-li na miskách jeho vah zásluhy, zapíše nás pro tento rok jako spravedlivé k životu, a převažují-li hříchy, je nám souzena smrt jako hříšníkům. Přesto ponechává hříšníkům příležitost napravit poměr zásluh a hříchů, protože tešuva, návrat k Bohu, vede k odpuštění. Desátým dnem příležitosti k návratu vrcholí tak svátkem nejdůležitějším, Jom ha-kipurim, dnem smíření. Kdyby Bůh mohl konstatovat, že jsme se k němu skutečně vrátili a požádali jej za odpuštění, vstoupil by celý národ do nového roku spravedlivý. Dokonce i hříchy budou po tomto návratu posouzeny jako zásluhy, poněvadž nás k návratu přivedly.

V době existence jeruzalémského Chrámu byl ale Den smíření jediným dnem v roce, kdy směl ha-kohen ha-gadol, velekněz, sloužící v tu dobu, vstoupit do Nejsvětější svatyně, aby pokropením víka svaté schránky usmířil za celý národ. To se po zkáze Chrámu v prostoru stalo neproveditelné, ale netýká se to Chrámu v čase, jímž nám je právě Deseti dnů tešuva s Jom ha-kipurim jako Svatyní nejsvětější. Není jen vzdálenou ozvěnou požehnání, jímž žehnal velekněz lidu v nejposvátnější den roku, Jom ha-kipurim, při němž vyslovil nejsvětější Jméno, kdy se prostor a čas setkávaly v jednom jediném místě. Připomínáme si to třikrát denně modlitbou Alejnu, jež je díky tomu centrální součástí bohoslužby na Den smíření. Vzdáváme s nehlubší pokorou nejvyšší úctu králi všech králů, Svatému, buď požehnán, když nám žehná.

V Jeruzalémě stojí kohanim zády k Západní zdi a čelem k lidu, mezi Bohem a Izraelem, jenž tu zastupuje celé stvoření. Všiml jsem si, že někteří kněží, vztahující pod talisem žehnající ruce, mají talis obráceně, čelní ozdobou dolů. Snad proto, že zkázou Chrám byla koruna kněžství sražena do prachu, ale možná si tím připomínají svou anonymitu, protože jsou při požehnání živému Bohu živými nástroji. Tím se dostáváme k podstatě jejich služby, jež v době existence Chrámu naplňovala jejich dny, všední jako sváteční, při obětních obřadech. Někteří lidé, a ne zrovna hloupí a nezbožní, mají pochybnosti o smyslu krvavých obětí a předpokládají dokonce, že až bude jeruzalémský Chrám obnoven, tyto oběti odpadnou, protože Bůh nemá zájem na zabíjení svých stvoření. Přitom mohou uvádět dva argumenty. Tyto obětní obřady, byť v jiné podobě, byly charakteristické pro modloslužebné kulty, chrámy, oltáře a obřady od nich byly prakticky převzaty. A druhý argument, že sami proroci projevovali krajní nevoli Boha s tím, že stovky zvířecích obětí nevyváží lásku a úctu k Bohu. V době, kdy je Chrám v troskách, stačí Bohu oběť přinesená rty, upřímná modlitba. Proti tomu lze argumentovat, že „obětovat býky našich rtů“ je v době exilu poslední řešení, protože oběti jsou přikázány Tórou a detailně tradovány až dodnes, aniž je možné je plnit, a že nikdo nikdy nepochyboval o závažnosti tešuva, jejímž fyzickým projevem je obětní obřad. Člověk má jako živé stvoření různé potřeby na tělesné, duševní a rozumové úrovni. Potřeba přiblížit se Bohu se ale týká jak těla, tak duše a rozumu, a často mu splývají v jedno. Rozumem se možná liší od jiných živých stvoření, ale když Onkelos překládal slova Tóry, že „Bůh vdechl člověku oduševnění životem, a člověk se stal živou duší“, slovy „duší mluvící“. Tím, vyzvedl lidskou exkluzivitu právě ve schopnosti mluvit. Ve všední ranní modlitbě následuje po třech úvodních požehnáních a před třemi závěrečnými dvanáct proseb a požehnání, shrnujících vše podstatné, oč může Žid Boha prosit a co od něj může očekávat. Začíná to potřebou poznání (daat), jež je mu dána darem rozumu. Naplnění této potřeby je předpokladem obrácení se k Tóře, k Boží nauce, jež mu ukazuje cestu návratu k Bohu, tedy cestu tešuva. V hebrejštině znamená to slovo také „odpověď“ na danou otázku. Bez ní, prosby o odpuštění, jsou tešuva a odpuštění nemyslitelné. Odpověď předpokládá otázku, vstup člověka do dialogu s Bohem. To je nejvlastnějším smyslem řeči i v rámci dialogu člověka s člověkem, protože ten druhý v sobě nese tajemství Boží přítomnosti v sobě a mezi nimi. Tím se otevírá možnost očekávat vykoupení (geula) ze špatné volby svobodné vůle, uzdravení těla (refua) a materiální požehnání v rámci celého roku (parnasa). Poté, co jsou vyčerpány potřeby jednotlivce, následují prosby o naplnění potřeb národa, respektive lidského společenství až po prosbu vyslyšení modliteb.

Mohli bychom říci, že když je možné odpovědět Bohu každého dne, proč je tomu vyhrazen jediný den v roce? Protože tešuva jednotlivce, jakkoliv je potřebná pro celý národ, není souměřitelná s tešuva národa jako celku. Jom ha-kipurim je vymezen na jediný den, tak jako je Zion zvolen za jediné místo ve světě, které Bůh zvolil za příbytek své svatosti.

Modlitba Osmnácti požehnání je chápána jako náhražka obětního obřadu, při němž člověk přistupuje se svým korbanem (obětí) k Bohu, a nechá za sebe provést všechny následující akty obřadu. Poté, co zařídne nebo nechá někým jiným zaříznout obětní zvíře, může sledovat, jak jsou jeho krví označeny rohy oltáře a tělo zvířete je pak na něm rozporcované pomalu grilováno tak dlouho, až z něj zbude jenom popel. K takovým obřadům se samozřejmě nepřistupovalo z jiného než osobního důvodu a z potřeby odpuštění hříchu, který ten nebo onen spáchal a pociťuje za ně vinu. Nebo je dokonce pronásledovaný pocitem viny, nesnesitelnými depresiemi, jimiž strádá i jeho tělo, je si často vědom, čím se vlastně provinil. Slovo korban, tj. oběť, je stejného kořene jako „kerev“, vnitřek, nitro, takže i absolutně vzdáleného a ve světě nepřítomného Boha lze dosáhnout niterností obětního aktu. Je to akt, vyvolaný duší, diktovaný rozumem a racionálně

reflektující smrt, redukci těla na částičky prachu, z něhož povstal i obětující, akt smíření s Bohem. To je začátek procesu ještě hlubšího přiblížení ke Svatému, budiž požehnan. O svátcích, kdy už byl obětujícím Izrael jako jeden celek, vnášel velekněz do Svatyně a kropil jí na závěs před Nejsvětější svatyní, a na Jom kipur nad zlaté víko aron ha-kodeš uvnitř. Zvláštní role byla při obřadech Dne smíření připisána oběti dvou kozlů, z nichž jeden byl losem vybrán „pro Boha“ a jeden „pro Azazela“. Krev jednoho byla vnesena do Nejsvětější svatyně, zatímco kozel „pro Azazela“ zůstal naživu, aby nad ním velekněz vyznal všechny myslitelné viny lidu a pak odveden do pouště a (podle Talmudu) shozen z vysoké skály. Ponecháme-li stranou dohady, našly právě tam naše hříchy místo, které jim odpovídá. Bůh stvořil „je“ z „ničeho“, a k ničemu míří i život hříšníka. Pražský Maharal proto říká, že když hřeší, ztrácí svět pro něj realitu. Role kohena v době existence Chrámu sloužila k překlenutí propasti mezi lidským jedincem, omezeným jak prostorem, tak časem, a Bohem, jenž je svou podstatou transcendentní příčinou každého bytí a jeho útočištěm a vnitřní vzpruhou. Protože je Božím majetkem, jako ostatně celý Izrael, můžeme kohena chápat jako Boží nástroj, a teprve z tohoto hlediska slouží i Božímu lidu. Proto je třeba se zastavit nad dvěma okolnostmi, které jeho aktivní službu znemožňují. Účast na pohřbech je jako projev úcty k zemřelému pro každého Žida nepopíratelnou zásluhou, ale pro kohanim platí i dnes zákaz poskvřnit se mrtvým s výjimkou pohřbu nejbližších členů jeho rodiny. Zákaz účasti na chrámové bohoslužbě platí i pro každého z Izraele, jenž přišel do kontaktu s mrtvým, takže je zdá logické, že pro kněží, pro které byl Chrám pracovištěm, místem jejich služby, musila platit omezení, která tomu předešla. Velekněz se v době existence Chrámu nesměl poskvřnit ani na nejbližších příbuzných. S tím ale souvisí i omezení v aktivní službě, platící pro kohena s tělesnou vadou. Chrám je tak chápán jako království, v němž královi služebníci nesmí připomínat nic, co je dotčeno smrtí, byť by to byla fyzická vada na těle. Proč právě na něm a ne na duši nebo rozumu? Bůh, veliký, silný a strašný ve své svatosti, si z celého vesmíru svého stvoření zvolil za příbytek svého Jména Zemi, na ní Svatou zemi, ve Svaté zemi Jeruzalém a v Jeruzalémě Chrámovou horu. Jeho pozornost směřuje k co nejkonkrétnějšímu, co nejvymezenějšímu místu, a totéž platí tím spíše pro smrtelné tělo, svatostánek věčné duše. Přeji vám, přátelé, dobrý rok po všech stránkách!

Pro čtvrtletník Posel připravil: vrchní zemský rabín K. E. Sidon

Malé zamyšlení před nadcházejícími svátky, „podle bratislavského rabína Chatam Sofera“.

Rád bych se vrátil k paraše Pinchas, kterou jsme četli první týden v červenci, a která pojednává o svátcích v rámci židovského kalendáře. Paraša Pinchas dopodrobna popisuje nejrůznější oběti, které se na šabat, na Roš chodeš a na šloša regalim tj. tři poutní svátky přinášeli do Chrámu. Každý den v roce se přinášá oběť ráno a odpoledne. Na šabat, na Roš chodeš a na svátky se přinášeli dodatečné oběti. Jedné z těchto obětí říkáme „oběť chatat“, co znamená, že tato oběť byla přinášena za hřích. Oběti za hřích povětšinou nosíme za určitý konkrétní hřích, který jsme spáchali.

Raši (středověký komentátor), odpovídá na tuto otázku na základě ústní tradice podle vysvětlení, které je napsané v Talmudě: „Všichni kozly dodatečných obětí mají odstranit hřích nečistoty ve Svatém Chrámu a na posvátných předmětech.“ (Raši, Bemidbar, kap. 28, verš 15)

„Nečistotu ve Svatém Chrámu“ znamená vejít na Chrámové nádvoří v nečistém stavu, jíst požehnané jídlo v nečistém (duchovně) stavu, anebo jíst požehnané jídlo, které se stalo nečisté.

Chatam Sofer se na tomto místě zamýšlí, proč byli dny svátků, určené jako dny pokání? Vždyť bedlivému čtenáři se může zdát celý proces s oběťmi v době svátků velmi zvláštní. Na Jom kipur se rozhodně kajeme a vyznáváme svoje hříchy. Naopak, svátky jsou obdobím veselí a radosti, kdy si rozhodně nepřipomínáme své poklesky a hříchy ať už jsou jakkoliv velké. Z toho důvodu po dobu svátků si nepřipomínáme svoje hříchy a nemodlíme se za odpuštění. Tak proč po nás Hospodin, náš B-h, chce, abychom přinesli do Chrámu oběť za hřích?

Chatam Sofer na to odpovídá: „svátky jsou dny zvýšené posvátnosti, tzv. vyšší level“. Příchod svátků pro nás znamená vyměnit všednodenní duši za sváteční. V době těsně před svátky, nemusí člověk provést nic zlého či hříšného, ale když vstupuje na posvátná místa spojená se šechinou, B-ží moudrostí, anebo přijímá sváteční čas, vyžaduje to od člověka duchovní očistu. Proto co se pokládalo doteď za standart, nestačí a je z duchovního hlediska nedostatečné.

A tak, když přinášíme oběť za hřích. Znamená to rozpor mezi naším současným duchovním stavem, a tím co nás čeká teď v období svátků. Na svátky jsme tedy obdarováni zvýšenou posvátností. Tato zvýšená posvátnost v době svátků, na nás klade zvýšené požadavky a očekávání co můžeme od svátků po duchovní stránce očekávat a dosáhnout.

Pojem hříchu není v tomto případě otázkou dobra a zla. V hebrejštině se hřích řekne chet, což se může přeložit i jako chyba. V určité životní situaci, když se nacházíme na určité duchovní úrovni, může být naše konání v kontextu dané situace správné. A když dosáhneme vyšší úrovně, předcházející činy už nemusí stačit dané úrovni, na které jsme se ocitli. A proto se nám může zdát co předtím bylo dostačující jako málo vhodné, jako chybné.

Měli bychom tyto svátky využít, k tomu abychom se snažili dosáhnout v tomto období vyšší duchovní úrovně.

Pro čtvrtletník Posel připravil: duchovní ŽOT, inspirován knihou Gan Sofer, kterou sestavil bratislavský rabín Baruch Myers podle výkladů k týdenním parašám Chatama Sofera.

2023

Zprávy z představenstva

Představenstvo se na zasedáních zabývalo běžnou agendou a organizací života na obci zejména:

- Projekt NFOH, Teplice (stavba spadlých náhrobků na hřbitově v Teplicích).
- Projekt NFOH, údržba hřbitovů Lounska Chomutovska.
- Projekt NFOH, oprava hřbitova v Mašově.
- Organizaci duchovních svátků ve 3. čtvrtletí 2023.
- Projektu "Barevný region" (projekt KÚ UK)
- Organizaci Kever Avot v Terezíně.
- Přijímáním nových členů do ŽO Teplice.
- Kontrole nájemních smluv uzavřených pro rok 2023.
- Činnosti soc. pracovníce v projektu Claims Conference a odborném sociálním poradenství.
- Aktivitám spojených s běžnou každodenní činností.
- Zajištěním chodu obce v období prázdnin a dovolených.

Narozeniny členů Teplické židovské obce

pan Miroslav Stančík, nar. 03.07 - 73 let
pan Appel Robert, nar. 07.07. - 59 let
paní Kredlová Hana, nar. 15.07. - 66 let
paní Lebovičová Sylvia, nar. 26.07. - 77 let
paní Skočdoplová Eva, nar. 29.07. - 91 let
pan Michal Lebovič, 13.8. - 60 let
pan Tomáš Pulc, nar. 20.8. - 54 let
Paní Drncová Gabriela, nar. 01.09. - 48 let
Pan Lichtenstein Miloš, nar. 06.09. - 42 let
Pan Lichtenstein Vít, nar. 07.09 - 38 let
Látal Samuel, nar. 09.09 - 24 let
Pan Látal Dominik, nar. 17.09. - 30 let
Paní Lichtensteinová Sonja, nar. 18.09. - 77 let
Paní Skálová Tereza, nar. 26.09. - 38 let

**Ad mea veesrim šana
přeje celá teplická židovská obec**

Barches (Chala)

- 1 šálek vlažné vody
- 2 lžičky aktivního sušeného nebo instantního droždí
- 4 až 4 a 1/2 šálku hladké mouky
- 1/4 šálku krystalového cukru
- 2 lžičky soli
- 2 velká vejce
- 1 velký žloutek (bílek si nechte na potřeni)
- 1/4 šálku rostlinného oleje

Příprava:

- Rozpusťte droždí. Vodu dejte do malé misky, přisypte droždí a špetku cukru a promíchejte. Nechte stát, dokud se na povrchu nevytvoří tenká pěnová vrstva, asi 5 až 10 minut. To znamená, že droždí je aktivní a připravené k použití.
- Smíchejte suché přísady. Vložte 4 šálky mouky, cukr a sůl do mísy stojanového mixéru a prošlehejte je (případně použijte velkou mísu a hněťte ručně).
- Uprostřed mouky udělejte důlek a přidejte vejce, žloutek a olej. Šlehejte, abyste vytvořili kaši, a přitom přidejte trochu mouky ze stěn mísy.
- Na vaječnou kaši nalijte směs droždí. Dřevěnou lžící nebo gumovou stěrkou míchejte droždí, vejce a mouku, dokud se nevytvoří hutné těsto, které se obtížně míchá.
- Nasadte na mixér nástavec s hákem a hněťte při nízkých otáčkách 6 až 8 minut (případně těsto vyklopte na pomoučenou pracovní plochu a hněťte ručně asi 10 minut).
- Pokud se vám těsto zdá velmi lepkavé, přidávejte po lžičkách mouku, dokud nebude lepkavé, ale ne jako žvýkačka. Těsto je hotové, když je měkké, hladké a drží tvar koule.
- Těsto vložte do olejem vymazané mísy, přikryjte fólií a dejte na teplé místo. Těsto nechte kynout, dokud se nezdvíjnásobí jeho objem, tedy 1 a 1/2 až 2 hodiny.
- Těsto rozdělte na 3 nebo 6 stejných dílů podle toho, jaký cop chcete uplést. Každý kus těsta rozválejte na dlouhý provaz o délce asi 16 cm. Pokud se provazy při pokusu o válení srazí, nechte je 5 minut odpočinout, aby se uvolnil lepek, a pak to zkuste znovu.
- Provazy shromážděte a na samém vrcholu je k sobě přitiskněte. Zapleťte těsto. Plech na pečení vyložte pergamenovým papírem. Položte na něj upletený bochník a posypte ho trochou mouky. Přikryjte čistou kuchyňskou utěrkou. Nechte kynout na teplém místě bez průvanu, dokud se nenafoúkne a nebude polštářovitý, asi 1 hodinu.
- Asi 20 minut před pečením postavte doprostřed trouby mřížku a zahřejte ji na 175 °C.
- Challu opatrně potřete bílkem. Po upečení vyšlehejte rezervovaný bílek s 1 lžící vody a potřete jím challu. Nezapomeňte se dostat do škvír a po stranách chleba.
- Challu pečte 30 až 35 minut. V polovině pečení plech otočte, dokud challa není hluboce propečená.
- Hotovou challu nechte vychladnout na chladicí mřížce, dokud není sotva teplá. Nakrájejte a snězte.

ústecký kraj